

EU-Orientering

*LO-Kontoret i Bruxelles
nr. 7 – 8. oktober 2004*

Politisk EU-spil om arbejdstid og vikarer

Storbritannien opgiver modstand mod flere EU-forslag for arbejdsmarkedet. Briterne samler skytset mod regler for arbejdstid og sænker våbnene mod regler for vikararbejde. Udvalg i EU-Parlamentet skyder skarpt mod EU-kommissionen og de britiske holdninger til arbejdstid

Den britiske modstand mod EU-regler for arbejdsmarkedet fortsætter, men i et taktisk spil opgiver Labour-regeringen nu den direkte modstand mod et forslag om regler for vikararbejde og samler modstanden mod en ændring af et direktiv om arbejdstiden i EU. På et rådsmøde for de 25 landes social-, beskæftigelses- og sundhedsministre i Luxembourg åbnede briterne for, at det hollandske EU-formandskab tager fat på forhandlinger om regler for vikararbejde.

- Det går nu fremad. Der er stadig forskellige opfattelser, men vi søger en politisk enighed i december, sagde den hollandske rådsformand, Jan De Geus efter mødet.

Forud var gået en række taktiske drøftelser, hvor briterne meddelte sine medspillere i en over et-årig blokade af et forslag til regler om vikararbejde, at briterne samler sin modstand mod reglerne for arbejdstid.

- Vi har dog ikke ændret vor holdning til regler for vikararbejde, der ikke egner sig til at blive reguleret i EU. Dertil er arbejdsmarkedene for forskellige, siger en britisk EU-diplomat til EU-Orientering.

Den danske regering hører til den kreds af modstandere mod vikardirektivet, der hidtil gik under navnet "Gang of Four". Til banden hørte også Tyskland og Irland. Beskæftigelsesminister Claus Hjort Frederiksen siger, at den danske modstand mod vikardirektivet ikke ændrer sig.

- Vi har ikke ændret holdning. Reglerne for vikararbejde løser vi i Danmark gennem kollektive aftaler. Det kan de andre også gøre, siger Claus Hjort Frederiksen.

Storbritannien er et af de lande, hvor vikararbejde er mest udbredt. Regeringen støtter hele ideen bag vikararbejdet, der opfattes som en fordel både for virksomheder og de ansatte.

- Det skaber en fleksibilitet på arbejdsmarkedet. Og det gør det lettere for svage grupper at komme ind på arbejdsmarkedet, fordi det ikke binder virksomheder til at ansatte dem i faste job. Samtidig er det godt for lønmodtagere, der kun af og til ønsker et job, siger den britiske EU-diplomat.

Diplomater tror da også, at det hollandske EU-formandskab får vanskeligt ved at få forslaget igennem.

Fortsat

til december. Firebanden har efter mødet skiftet navn til ”gruppen af syv”, efter blandt andre Polen og Litauen meldte sig til kredsen af modstandere på rådsmødet, og dermed er der stadig et blokerende mindretal mod forslaget.

På den modsatte fløj presser Frankrig, Spanien og Sverige for regler. Striden går i første række på, hvor længe vikarer kan arbejde, før de har samme rettigheder og goder som fastansatte, og så det grundlæggende, om EU overhovedet skal blande sig i det. På rådsmødet opgav Storbritannien også sin totale afvisning af et forslag om ligebehandling af mænd og kvinder på især forsikrings- og pensionsområdet.

EU-parlamentariker: EU-kommissionen optræder fornærmende

Generaldirektør i Kommissionen udsat for hård kritik, da parlamentsgruppe diskuterede forslag om arbejdstid med hende

Kritikken var hård, da Europa-Parlamentets beskæftigelses- og socialudvalg onsdag diskuterede et nyt forslag til arbejdstid i EU med generaldirektør Odile Quintin fra EU-kommissionen. Odile Quintin påstod frejdigt, at forslaget lå meget på linje med et oplæg fra Europa-Parlamentet, og at det rummede forbedringer for de ansatte. Men deri var en række parlamentarikere ikke enige.

- Jeg har aldrig hørt magen. Hun vendte jo alt det negative i forslaget til noget positivt, siger medlem af udvalget Ole Christensen, S.

Det positive var ifølge Odile Quintin, at det bliver vanskeligere for lande at fastsætte deres egen arbejdstidsregler uafhængigt af EU-direktivet. I dag kan regeringerne sætte sig ud over dem. Storbritannien, der har de længste arbejdstider i EU, krævede i sin til, at briterne fik den mulighed. Efter afgørelser ved EF-domstolen, der fastslår, at tilkaldevagter til nødberedskab ikke tæller med som arbejdstid, benytter flere lande ud over Storbritannien sig af den

mulighed.

Odile Quintin fremhævede, at for fremtiden kræver det aftaler mellem arbejdsmarkedets parter for at sætte sig ud over EU-reglerne. Kun, hvor det af den ene eller anden grund ikke er muligt at indgå aftaler for eksempel, fordi der ikke er parter, kan arbejdsgiveren indgå individuelle aftaler med de ansatte. Europa-Parlamentet kræver imidlertid i en betænkning, at muligheden for at afvige fra EU-reglerne, langsomt fases ud. Betænkningen blev vedtaget af medlemmerne af det tidligere parlament, men på udvalgsrådet onsdag krævede en række medlemmer, at Kommissionen fulgte parlamentets betænkning. Kommissionen går også imod parlamentet i spørgsmålet om tilkaldevagterne og vender EF-domstolens afgørelse på hovedet. Kommissionen lægger op til, at vagterne som udgangspunkt ikke er arbejdstid. Parterne kan så selv aftale, at de tæller med.

- Det er jo helt galt. Og det er fornærmende, at Odile Quintin så oven i købet siger, at Kommissionen har rettet

sig efter parlamentets betænkning, siger Ole Christensen.

En række parlamentarikere angreb forslaget for at tillade lange arbejdstider på op til 65 timer om ugen med mulighed for forlængelse. Det støttede ikke forsøgene på at forbedre sikkerhed og sundhed på arbejdspladserne, lød det. Flere arbejdstimer betyder flere ulykker.

- Det er det modsatte af det, vi ønsker, sagde en af udvalgets næstformænd, Ilda Figueiredo og fik støtte af blandt andre grækeren Maria Matsouka:

- Vær forsigtig. Dette forslag er lavet af mennesker. Men det er ikke for mennesker, sagde hun. Odile Quintin sagde, at forslaget berørte et vanskeligt område, men forsøgte en balance. Hun afviste, at forslaget fremmede lange arbejdsuger for at forøge konkurrenceevnen i EU. Lange arbejdsdage var således ikke vejen til øget konkurrenceevne. Tværtimod .

- Storbritannien har lav produktivitet og lang arbejdstid, sagde hun. Det hollandske EU-formandskab meddelte tidligere på ugen, at det forsøger at få en politisk enighed blandt ministrene i de 25 EU-lande i december. Men rådsformanden Jan De Geus erkendte, at det blev vanskeligt. En række regeringer er kritiske til forslaget. Men med modsatrettede argumenter. Nogle mener, at det ikke er stramt nok, mens andre finder, at der er for frit slag til at bryde reglerne om en 48-timers arbejdsuge. Parlamentets udvalg valgte tidligere på ugen den spanske socialist Alejandro Cecas som ordfører i behandlingen af forslaget. Han skrev også parlamentets tidligere betænkning.

- Dermed er der sendt et signal om, at vi tager parlamentets hidtidige holdning alvorligt, siger Ole Christensen.

48 timers arbejdsuge er maksimum

EF-domstolen slår i en ny kendelse fast, at en arbejdsgiver ikke kan hæve arbejdstiden fra 38,9 timer om ugen til 49 timer, selv om kollektive aftaler giver mulighed for det. Hvis en arbejdsgiver vil øge arbejdstiden ud over de 48 timer, kræver det en aftale med den enkelte ansatte.

Tyske nødhjælpsarbejdere under Røde Kors anlagde sagen mod deres arbejdsgiver, fordi de fandt, at en kollektiv aftale om at arbejde op til 49 timer om ugen stred mod et EU-direktiv om en maksimal arbejdstid på 48 timer. Røde Kors ønskede den lange arbejdstid, efter EF-domstolen tidligere fastslog, at de ansattes nødvagter uden egentligt arbejde talte med som arbejdstid. Nu siger EF-domstolen, at en 48-timers arbejdsuge er maksimum. Skal der laves

undtagelser, er det ikke nok med en kollektiv aftale. Hver enkelt ansat skal frit give sit samtykke.

I den europæiske faglige sammenslutning, EFS, siger generalsekretær John Monks, at han er glad for, at domstolen slår fast, at domstolen holder fast ved de 48-timer. Men fagbevægelsen er generelt betænkelig ved, at domstolen griber ind i parternes ret til at indgå aftaler, også når det som i dette tilfælde er for at beskytte de enkelte ansatte. Han vil nu studere afgørelsen nærmere, der dog i det store og hele synes at følge en tidligere kendelse.

Bred EU-modstand mod frit marked for sundhed

Hverken social- og sundhedsvæsenet er egnet til EU's generelle konkurrencepolitik, mener en række EU-lande, der også angriber omstridt forslag til konkurrence om offentlig service

EU-landene vogter nationale og lokale interesser, når det gælder social- og sundhedssektorerne. Selv om det frie marked breder sig længere og længere ind på det offentlige hidtidige områder, så er der så grundlæggende almene interesser på social- og sundhedsområdet, at de ikke er egnede for fri konkurrence over grænser.

Det slog en række landes ministre fast på et møde i Luxembourg mandag for social-, sundheds- og beskæftigelsesministre, der åbnede en debat om tjenesteydelser på social- og sundhedsområdet i de enkelte lande, og hvordan EU kan øge konkurrencen om at løse opgaver i de særlige sektorer.

EU-Kommissionen kommer til næste år med en meddelelse om tjenesteydelser på social- og sundhedsområdet. Det hollandske EU-formandskab ønskede med debatten mandag at hjælpe Kommissionen på vej med opgaven. Debatten viste da også, at der er brug for hjælp, for netop inden for social- og sundhedssektorerne har ikke kun landene, men også de enkelte lokale egne store interesser. De lokale politikere og myndigheder løser i en række lande selv en række problemer og ofte i et samarbejde med lokale hjælpeorganisationer af mere eller mindre privat karakter.

- Vi er et lille land, men har alligevel en høj grad af decentralisering. Vort kommunale niveau er også med, så det er et følsomt område, sagde den slovakiske statssekretær Miroslav Beblavy.

Som en række andre deltagere fandt han det vanskeligt at definere, hvor hensynet til borgernes almene interesser var så store, at opgaver stod uden for den almindelige markedsøkonomi og fri konkurrence. På lige fod med andre mente han at det ikke var EU, men de enkelte lande, der havde ret til at definere grænserne for det frie, indre marked. Den belgiske social- og sundhedsminister, Rudy Demotto, mente, at der allerede i dag var problemer, fordi landene og deres arbejdsgivere måtte oplyse om alverdens ting for at vise, at de ikke brød konkurrenceregler.

- Man taler om at integrere arbejdstagere, der har vanskeligt ved at få job. Men man begrænser, hvad man kan gøre, sagde Rudy Demotto.

Ministrene hilste debatten om de almene interesser velkommen. Nogle som Rudy Demotto ønskede at få EU-rammer for, hvad der faldt ind under de almene interesser og dermed uden for det frie marked, mens andre advarede imod, at EU bevægede sig ind på den vanskelige opgave, selv om de derved overlod det til EF-domstolen at sætte grænserne.

- Man skal være forsigtig. Der er ingen faste rammer. Ingen faste grænser for, hvad der er under den fri konkurrence. Jeg foretrækker et solidaritetsprincip frem for et konkurrenceprincip, sagde den italienske statssekretær Alberto Brambilla. Den franske viceminister Gerard Larcher spurgte, om et projekt for hjemløse i en kommune ud i offentlig licitation,

og den polske statssekretær afviste, at EU kom med bindende regler på alle disse områder. Flere ministre kom ind på det omstridte servicedirektiv, der åbner for konkurrence inden for servicesektoren. Den svenske arbejdsminister Hans Karlsson slog fast, at konkurrencen ikke måtte betyde, at udlændinge, der arbejder i Sverige blot skal følge minimumslønnen i en kollektiv aftale. Det skal være den løn og de arbejdsforhold, der reelt er gældende.

Sejr for ligestilling

EU er tæt på enighed om princippet om unisex inden for forsikringer og pensioner. På et rådsmøde i Luxembourg blev ministre fra de 25 lande enige om et direktiv, der forbyder forskelsbehandling, når mænd og kvinder køber varer og tjenesteydelser.

- Det er en sejr for ligestillingen, sagde den hollandske formand for rådet, Jan de Geus, der dog måtte erkende, at der stadig er enkelte forbehold.

Først efter timelange forhandlinger kom et kompromis i hus, der siger, at lande kan fravige princippet om unisex, hvis der er helt objektive grunde til forskelsbehandling f.eks. i forsikringselskabers beregninger af risiko for mænd og kvinder.

- Men det skal være helt klare grunde. Tiden må så vise, om vi opnår 100 procent ligestilling, sagde Jan de Geus efter mødet.

Forslaget kræver enstemmighed. Tyskland undlod at stemme og vil på næste møde have afklaret specielle tyske forfatningsmæssige spørgsmål, der går på en grundlæggende ret til at indgå aftaler. EU-kommissær Stavros Dimas understregede, at det ikke kun gælder ligebehandling inden for forsikringer, men også for eksempel ved køb eller leje af boliger. Der må ikke diskrimineres, så et køn betaler mere eller behandles anderledes.

Socialminister Eva Kjer Hansen støttede fuldt ud forslaget.

Lønnen op i østlande

Lønnen stiger kraftigt i en række nye EU-lande fra Østeuropa og kun svagt i det hidtidige EU. I Østrig faldt lønnen fra juli kvartal 2003 til juli kvartal 2004, viser en ny opgørelse over lønomkostningerne i EU fra Eurostat.

Lønstigningerne, der gælder alle lønomkostninger for arbejdsgiverne, mister noget af farten både i de nye og gamle EU-lande. I begyndelsen af årtiet var de generelt på over tre procent om året og helt op mod fire procent, men var i Euro-landene nede på 2,2 procent i juli kvartal og 2,8 procent i hele EU. Industriens lønomkostninger stiger en anelse mere end inden for de samlede brancher.

Med stigninger på 10,4 procent topper Letland statistikken, men var kvartalet før oppe på 11 procent.

I andre nye lande tager stigningerne kraftigt af. I Tjekkiet var de oppe på over 12 procent i

begyndelsen af årtiet, men er nu nede på 3,9 procent. Og i nabolandet Slovakiet er stigningerne helt nede på 1,9 procent i industrien.

Det er uvist, om den tendens smitter af på grænselandet Østrig. Men her faldt lønomkostningerne med 0,5 procent både i industrien og de samlede brancher.

Lang vej for tyrkiske arbejdere

EU-kommissionen lagde onsdag op til forhandlinger med Tyrkiet om optagelse i fællesskabet. Men der er en række betingelser for optagelse. Tyrkiet skal fortsætte vejen mod vestligt demokrati. Og selv om forhandlingerne falder gunstigt ud og Tyrkiet bliver medlem, venter der tyrkiske arbejdere en lang vej, før døren til det øvrige europæiske arbejdsmarked er åben. Den ny kommissær for udvidelsesforhandlinger, Olli Rehn, har allerede slået fast, at EU-landene får mulighed for at lukke grænser, hvis et stort antal tyrkere flytter til landene. En nødbremse bliver indført, så landene får mulighed for større overgangsordninger end dem på op til syv år, der er indført i forbindelse med den seneste udvidelse.

Overgangsordningerne kan simpelt hen forlænges, hvis landene får problemer med tyrkisk indvandring. Kommissionens anbefaler, at senere forhandlinger med Tyrkiet afbrydes, hvis Tyrkiet bryder menneskerettigheder og principper for demokrati. En af de tyrkiske faglige organisationer, DISK, angriber for tiden den tyrkiske regering for brud på almindelige faglige rettigheder. Netop om faglige rettigheder har der tidligere været problemer i Tyrkiet med tvivlsomme retssager mod faglige ledere.

Det bliver lederne for de 25 EU-lande, der i december træffer den endelige afgørelse om at indlede egentlige forhandlinger med Tyrkiet.

Ny EU-aftale om stress

Stress kommer i højsædet i kampen for et bedre arbejdsmiljø. Fredag bandt arbejdsgiverne og lønmodtagernes organisationer i Europa både virksomheder og ansatte til at sætte fokus stress, som plager op mod 30 procent af lønmodtagere i EU-landene.

- Arbejdsbetinget stress koster årligt omkring 12 milliarder euro (90 mia. kr.), og der er derfor også økonomiske grunde for virksomhederne til at tage kampen op, sagde generaldirektør i EU-kommissionen Odile Quintin i forbindelse med underskrivelsen af en aftale om stress, som parterne på det europæiske arbejdsmarked underskrev i Bruxelles.

Aftalen er kommet i stand på opfordring af EU-kommissionen. Men det er de europæiske lønmodtagere i EFS, de private arbejdsgivere i UNICE og også de

offentlige arbejdsgivere, der frivilligt indgik aftalen.

Den stiller ikke direkte krav til virksomhederne, men angiver rammer for, hvordan stress kan bekæmpes. Generalsekretær for de private arbejdsgivere i UNICE, Philippe de Buck, understregede ved underskrivelsen, at virksomhederne og deres ansatte nu får et redskab til at få problemet med stress frem og metoder til at løse det. Generalsekretær John Monks, EFS, påpegede, at alene det at få defineret stress og anerkendt, at fænomenet findes, var vanskeligt.

Aftalen er den femte, som parterne indgår. De tre første har direkte ført til EU-regler og er vedtaget af både Europa-Parlamentet og ministrene.

De seneste to er frivillige aftaler, som parterne selv skal omsætte i kollektive aftaler eller andre nationale aftaler.

Parterne vil hvert år bedømme, hvordan det går med at omsætte rammerne for bekæmpelsen af stress til konkrete aftaler, og hvordan de følges på virksomhederne.

EU-Orientering udgives af LO-Kontoret i Bruxelles.
Adresse: LO-DK-office, Bld. du Roi Albert II, 5/24
B-1210 Bruxelles. tel. 00-32-2-2040690 - fax: 00-32-2-2035657
Redaktion: Peder Munch